

sosialurinn

VÍKUSKIFTIÐ

Ritstjóri:
Hans ThomsenKirkjubáturinn — eitt
langskip úr víkingaöld

Drekaskútan, sum varð kristnað

»Tann vakrasta sjónin var kortini at siggja kirkjubátarnar koma, hesar kristnaðu dreka-skúturnar, sum áður høvdu farið herjandi fram og voldað rán og dráp, men nú komu við kirkjulaðdum sóknarfólki til Guds hús.«

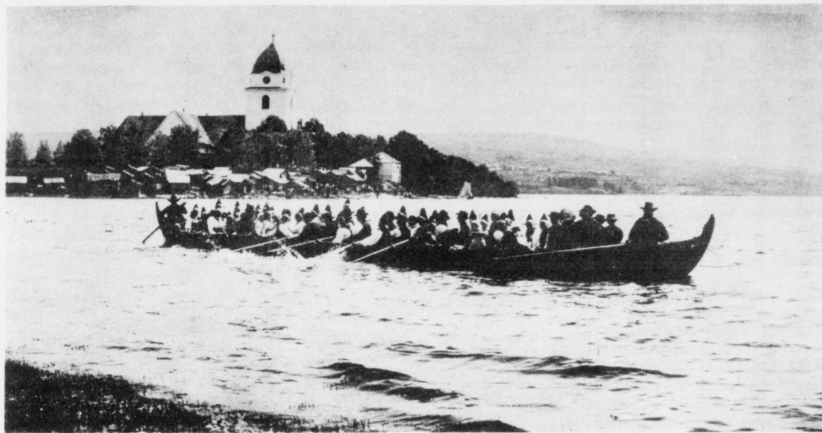
Hesi orðini vórðu søgd einaferð í 1890-unum av tí táverandi biskupinum í Uppsala í endanum av einari prædiku, hann helt í Leksandi, Dalarna í Svøríki. Men tá var siðurin at koma rógvandi í kirkju longu um at vera burturdeyður, tí nú høvdu fólk tikið upp aðrar og »finari« flutningshættir, men her skulu kortini sigast nøkur orð um siðin at koma rógvandi í kirkju, soleiðis sum hann var í 1850-unum, tá hann stóð í hægsta blóma.

Landið uttan um Siljanvatnið í Svøríki, har hetta slagið av kirkjubáti varð brúkt, lá tá í tíðini sundur í trimum stórum kirkjusóknum, Mora, Rättvik og Leksand, hvørt við síni stóru kirkju og kirkjubýgd. Men víða hvar lógu nógvar bygdir og garðar spjadd út um hesar stóru sóknir, og tað fólk, sum her búði, mátti sjálvsagt eisini sleppa í kirkju. Vegurin kundi mangan vera reiðiliga langur og

eftir landinum var ofta óhøgligt at fara, tí vegir vóru fáir ella eingir og gøturnar tíðum ill-

i samfelagnum, og hóast ikki ell fingur farið eina sovorðna kirkjuferð, sum vanliga vardi ein heilan dag, mátti kortini í minsta lagi eitt fólk av hvørjum garði vera við í ferðini, tí tað

garðurin ein ella fleiri partar í honum, alt eftir hvussu nóg tey vóru í húsi. Tá drongur giftist, keypti hann part til konuna. Báturinn var 12–18 metrar langur og heðvi 16–20 røðir.

Kirkjubátur úr Leksand

gongdar. Tí var kirkjuleiðin eftir vatninum bæði tann hægligasta og lættasta. At fara í kirkju var ikki bert fyri at hoyra Guds orð, nei, hetta var eisini ein spurningur um, hvussu tú vart virður

varð lítið umhildið, um eingin í húsinum fór.

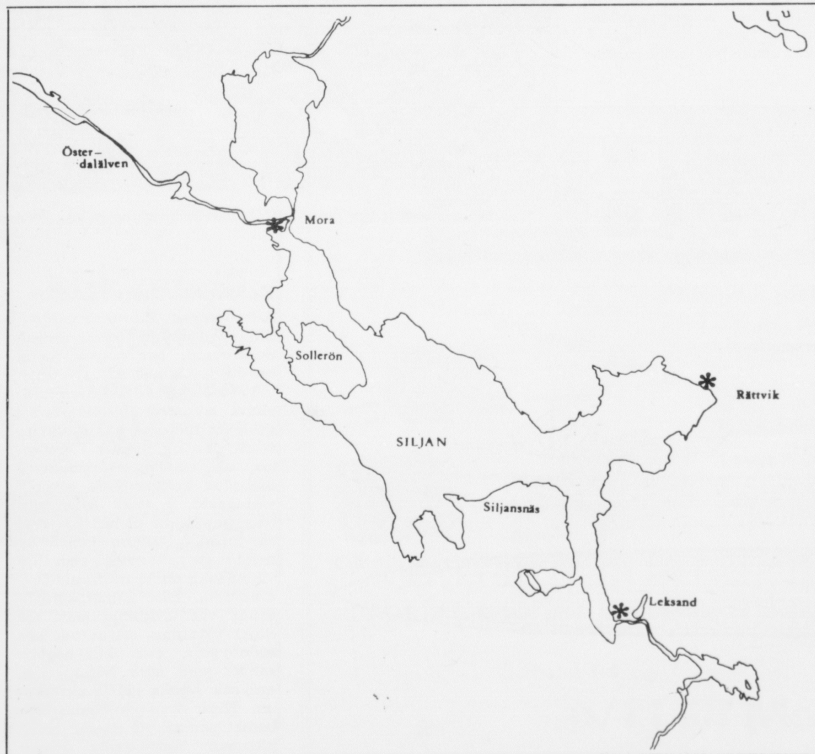
Ognarviðurskiftini

Bátin átti ell bygðin í felag, hvør

Vanliga tók hann alt kirkjufólkið í bygðini, eini 30–50 í tali, men var bygðin størri, hevði hon tveir ella fleiri kirkjubátar. Partarnir vóru sumpart goldnir í peningi, sumpart í tilfari og arbeiði. Hetta seinna fór til tað, sum gekk upp á bát og neyst at halda tey í góðum standi, men pengarnir fóru til at gjalda umvælingar við, sum menninir í bygðini ikki sjálvir vóru ferir fyri at gera og tiskil máttu hava bátasmiðir til. At standa fyri bátinum høvdu teir ein formann, sum hevði roknskapin í hondum og gjørdi av, hvat gerast skuldi við bát og neyst, og nær. Eisini hevði hann lykilin til neystið undir hond og boðaði frá, nær farið skuldi vera sunnumorgnar. Hver garður hevði sín fasta sess á bátinum við garðsins búmerki iskornum, eisini helt hver garður sína egnu ár, tí var sjálvandi umráðandi, at hver garður hevði í minsta lagi ein við í ferðini, sum var røðrarferur. Báturinn hevði leysastýri og tað var altíð sami maður, sum stýrdi, helst ein eldri skilamaður í bygðini, sum kendi bátin og var meinkunnigur. Hetta var mett sum eitt heiðursstarv og ikki lítið hvørjum manni til.

Kirkjuferðin

Farið plagdi at verða tíðliga á morgni, alt eftir um tey skuldu fyrru ella seinnu ferð í kirkju. Gudstænasturnar máttu altíð vera tvær, av tí at ikki alt sóknarfólkið rúmtist isenn. Har komu tey so saman undir neyst-

Kort av Siljan vatninum